

Innst. S. nr. 6

(2002-2003)

Innstilling til Stortinget fra forsvarskomiteen

St.prp. nr. 80 (2001-2002)

Innstilling fra forsvarskomiteen om finansiering av norsk militær deltagelse i Afghanistan

Til Stortinget

1. INNLEDNING

De norske militære enhetene som ble tilbudt til koalisjonsoperasjonene "Enduring Freedom", ble formalisert ved kongelig resolusjon av 14. desember 2001, og allerede ved årsskiftet 2001-2002 reiste de første norske styrkene ut. Den innledningsvise deltagelsen i operasjoner i Afghanistan er beskrevet i St.prp. nr. 39 (2001-2002) som redegjør for de enkelte styrkebidragene og kostnadene knyttet til disse.

Selv om Taliban-regimet har falt og Al-Qaida-nettverket i landet er sterkt svekket, er sikkerhetssituasjonen i Afghanistan fortsatt langt fra tilfredsstillende. Det er fremdeles Al-Qaida- og Talibanvirksomhet i en rekke områder, og det er stadige angrep både mot koalisjonsstyrkene og den midlertidige regjeringen. Intern rivalisering mellom ulike regionale og lokale aktører bidrar også til den vanskelige sikkerhetssituasjonen.

Få av de ledende personene i Al-Qaida-nettverket er pågrepet, og det er klare indikasjoner på at de fortsatt er aktive en rekke steder i verden. Det har også vært indikasjoner som knytter Al-Qaida til utvikling av masseødeleggelsesvåpen. Trusselen fra terroristnettverket må derfor fortsatt vurderes som betydelig.

2. DELTAKELSE I OPERASJON "ENDURING FREEDOM" OG ISAF

Som beskrevet i St.prp. nr. 39 (2001-2002) har Norge deltatt i operasjon "Enduring Freedom" med spesialstyrker, mineryddere, transportfly, lettpansrede feltkjøretøyer og en nasjonal støtteenhet. Følgende forlengel-

ser og endringer er gjort og planlegges gjennomført siden St.prp. nr. 39 (2001-2002) ble fremlagt:

I St.prp. nr. 39 (2001-2002) er det redegjort for USAs anmodning til Norge om å stille fire F-16 til operasjon "Enduring Freedom". På dette tidspunktet var deployeringssted ennå usikkert. Senere anmodet USA Norge om å stille seks fly i et kampflysamarbeid med Nederland og Danmark i Manas, Kirgisistan. Anmodningen om seks fly var i overensstemmelse med Norges opprinnelige styrketilbud til USA beskrevet i kongelig resolusjon av 14. desember 2001. Norge, Danmark og Nederland har et langvarig og godt samarbeid på kampflysektoren, og det var derfor naturlig at de tre nasjonene ble anmodet om å deployere en felles kampflystyrke på til sammen 18 F-16. Flyenes hovedoppgave vil være nærstøtte for personell som deltar i operasjonen, og bekjempelse av stridende Al-Qaida-/Taliban-grupperinger og militære installasjoner. Opprinnelig skulle deployeringen finne sted fra omkring 1. juni til 1. desember 2002, men etter anmodning fra USA er dette forskjøvet til perioden 1. oktober 2002 til 1. april 2003. Merkostnadene for en seks måneders deployering av seks F-16 er justert fra 425 mill. kroner (St.prp. nr. 39 (2001-2002)) til 349 mill. kroner.

Det er grunn til å understreke at kostnadene knyttet til både antallet flytimer og ammunisjonsforbruket er usikre. Med dette forbehold er de totale merutgiftene for en seks måneders deployering beregnet til 564 mill. kroner.

Minerydderne på 16 personer med to mekaniske mineryddemaskiner ble på forespørsel fra USA forlenget med tre måneder fra 1. april til 1. juli. Enheten har nå reist hjem.

Forsvaret har etter anmodning utlånt de to Hydrema minerydderne som har vært i bruk av den norske minerydderenheten til USA. Det er fortsatt omfattende behov for minerydding i Afghanistan, og selv om begge maskinene er velbrukte, er dette et verdifullt bidrag. Maskinene må imidlertid gjenanskaffes.

Forsvaret har etter anmodning fra USA bidratt med ytterligere seks lettpansrede feltkjøretøyer i tillegg til de 15 som allerede er lånt ut. Også disse seks må gjenanskaffes.

Til orientering er et C-130 transportfly stasjonert på Manas i perioden 1. april til 1. oktober som beskrevet i St.prp. nr. 39 (2001-2002). Flyet er en del av et transportflysamarbeid med Danmark og Nederland som har til oppgave å utføre persontransport og frakt av forsyninger. For øvrig er det norske spesialstyrkebidraget til "Enduring Freedom" trukket tilbake pr. 1. juli.

ISAF er den internasjonale sikringsstyrken med ansvar for sikkerheten i og omkring Kabul. Styrken ledes nå av Tyrkia, og ble først ledet av Storbritannia fra opprettelsen i januar 2001 frem til 20. juni. Tyrkia skal lede styrken frem til 1. januar 2003. Norge har deltatt med eksplosivryddere og en transportprotokollenhet i ISAF. Følgende forlengelser og endringer er gjort og planlegges gjennomført siden St.prp. nr. 39 (2001-2002) ble fremlagt:

Eksplosivryddere og transportkontrollenheten ble på forespørsel fra Storbritannia forlenget med tre måneder fra 1. april til 1. juli. Transportkontrollenheten er nå tatt hjem til Norge.

Eksplosivrydderenheten på 16 personer er forlenget med seks måneder fra 1. juli til 31. desember 2002, på forespørsel fra Storbritannia og Tyrkia. Norge vil i denne perioden også ha ledelsen for ISAFs eksplosivryddearbeid.

Norge har hatt og har liaison- og stabsoffiserer i hovedkvarterene i Florida, London (terminert 20. juni da Storbritannia overlot kommandoen av ISAF til Tyrkia), Ankara og i hovedkvarter i operasjonsområdet. Offiserene er nødvendige kontaktledd mellom de nasjonale enhetene, hovedkvarterene, og nasjonale myndigheter, og sørger for at nasjonale interesser og hensyn blir ivaretatt for de norske styrkene som deltar. Det er blant annet av hensyn til personellets sikkerhet også utplassert etterretningskapasiteter i operasjonsområdet. Videre vil en nasjonal støtteenhet i Kabul videreføres. Enheten har til oppgave å sørge for viktige støttefunksjoner for de norske enhetene, og kontakt med norske myndigheter. For å ivareta norske enheters sambandsbehov utplasseres også en strategisk sambandskapasitet.

Det nordiske senteret for transportkoordinering som er etablert på Gardermoen i samarbeid med Finland og Sverige videreføres. Enheten har til oppgave å effektivisere transport av personell og gods til operasjonsområdet. Senteret for transportkoordinering ledes av Norge.

Norge har bidratt med overskuddsmateriell til oppbygging av en afghansk hær. Materiellet inkluderer uniformer, soveposer, hjelmer, undertøy, ryggsekker og annet enkeltmannsutstyr. Dette er gammelt materiell som uansett skulle avhendes, og omfatter ikke våpen. Arbeidet med å etablere hæren ledes av USA og Storbritannia, som sammen med resten av det internasjonale

samfunnet anser det svært viktig å trene og utruste en multietnisk og demokratisk kontrollert afghansk hær.

I operasjon "Active Endeavour" bytter NATOs stående flåtestyrke i Atlanterhavet (STANAVFORLANT) og Middelhavet (STANAVFORMED) på å overvåke det østlige Middelhavet. Norge har deltatt med en fregatt og en ubåt frem til juli 2002, og Norge vil kunne få forespørsel om ytterligere deltagelse.

3. SAMLEDE OPERASJONSRELATERTE MERUTGIFTER OG FINANSIERING

Tabell 3.1 viser de operasjonsrelaterte merutgifter som følge av endrede og nye norske bidrag til operasjonene i Afghanistan (i mill. kroner), beskrevet i proposisjonen.

I proposisjonen fremmes det forslag om tilleggsbevilgning av 300 mill. kroner for 2002. Forslag til inndekning av de øvrige utgiftene, 348,5 mill. kroner, kommer Regjeringen tilbake til i St.prp. nr. 1 (2002-2003).

Utgiftene til deployeringen av F-16 er aktivitetsavhengige og fordelingen av totalbeløpet på hhv. 2002 og 2003 er heftet med usikkerhet. Det bes derfor om full overføringsadgang for kap. 1792 (post 1).

Tabell 3.1

Styrkebidrag	(mill. kr)
Operasjon "Enduring Freedom": nytt oppdrag F-16	564,0
Operasjon "Enduring Freedom": forlengelse og utgifter til gjenanskaffelser ved utlån av utstyr	29,5
ISAF: forlengelse av oppdrag	13,0
Felleskapasiteter: forlengelse av oppdrag	42,0
Totalt	648,5

4. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunnar Halvorsen, Leif Lund og lederen Marit Nybakk, fra Høyre, Bjørn Hernæs og Åge Konradsen, fra Fremskrittspartiet, Per Roar Bredvold og Per Ove Width, fra Sosialistisk Venstreparti, Kjetil Bjørklund, fra Kristelig Folkeparti, Åse Wisløff Nilssen og fra Senterpartiet, Odd Roger Enoksen, har merket seg at proposisjonen følger opp tidligere vedtak om de norske operasjonene i Afghanistan, og viser i denne forbindelse til St.prp. nr. 39 (2002-2002), jf. Innst. S. nr. 119 (2001-2002), hvor de norske bidragene og finansieringen er beskrevet. Komiteen viser også til at USAs anmodning til Norge om å stille, opprinnelig fire, F-16 til disposisjon var med i ovennevnte beskrivelser.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, peker på den brede internasjonale støtten til operasjon "Enduring Freedom" og International Security Assistance Force (ISAF). For Norges del har støtten utgjort materiell og personell til begge operasjonene, først og fremst i form av minerydderenheter, spesialstyrker, lettpansrede feltkjøretøyer og transportfly, i tillegg til deltagelse i de felles allierte stabene i Tampas og London/Ankara. Flertallet har merket seg at eksplosivrydderenheter på 16 personer etter anmodning fra Storbritannia og Tyrkia er forlenget fra 1. juli til 31. desember 2002 og at Norge i denne perioden vil ha ledelsen av eksplosivrydderarbeidet.

Flertallet viser til at operasjonene så langt har vært meget vellykkede, men at sikkerhetssituasjonen fortsatt langt fra er tilfredsstillende i landet. Flertallet har særlig merket seg at det fortsatt er betydelige behov for minerydding i området og er særlig tilfreds med Norges innsats på dette området.

Flertallet har også merket seg at det nordiske senteret for transportkoordinering som er etablert på Gardermoen sammen med Finland og Sverige, videreføres og at Norge leder dette senteret.

Flertallet har videre merket seg at det norske bidraget til operasjon "Eagle Assist" ble terminert 15. mai i år og at Norges deltagelse med en fregatt og en ubåt i operasjon "Active Endeavour" opphørte i juli 2002, men at Norge ville kunne få forespørsel om ytterligere deltagelse.

Når det gjelder kampfly, har komiteen merket seg at vi nå har deployert seks F-16-kampfly i Manas i Kirgistan sammen med Nederland og Danmark i en kampflystyrke på til sammen 18 fly. Flyenes hovedoppgave vil være nærstøtte for bakkepersonell og bekjempelse av stridende Al-Qaida- og Taliban-grupperinger, samt militære installasjoner.

Flertallet vil særlig vise til at kampflyene utgjør en helt avgjørende sikkerhetsgaranti for de sivile og

"På statsbudsjettet for 2002 gjøres følgende endring:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
Utgifter:			
1792	1	Norske styrker i utlandet Driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 1 618 563 000 til kr 2 267 063 000	648 500 000

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at deployeringen av norske F-16 fly til operasjon "Enduring Freedom" etter planen skal avsluttes 1. april 2003.

Flertallet legger til grunn at en eventuell forlengelse av Forsvarets engasjement i Afghanistan, som hittil, vil skje i nært samarbeid med Stortinget i henhold til etablert praksis.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, er av den oppfatning at

humanitære oppgavene som utføres i regi av ISAF og humanitære organisasjoner. I den utrygge situasjonen i landet ville det ikke være mulig å utføre disse oppdragene uten den sikkerheten som overvåkingen av området med kampfly representerer.

På denne bakgrunn støtter flertallet forslagene om nytt oppdrag for F-16-flyene, samt forlengelse og utgifter til gjenanskaffelse innenfor rammen av operasjon "Enduring Freedom", og forlengelse av oppdrag innenfor rammen av ISAF.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, støtter forslaget om tilleggsbevilgning på 300 mill. kroner i 2002 og at Regjeringen kommer tilbake med forslag om inndekning av de øvrige utgiftene på 348,5 mill. kroner i St.prp. nr. 1 (2002-2003). Dette flertallet tar til etterretning at utgiftene til F-16-flyene er operasjonsavhengige og at fordelingen av kostnadene mellom 2002 og 2003 er beheftet med usikkerhet. Dette flertallet støtter på denne bakgrunn forslaget om full overføringsadgang for kap. 1792 (post 1) og viser i denne forbindelse til Stortingets bevilgningsreglement.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at i og med at kap. 1792 post 1 kan overføres, bør tilleggsbevilgningen omfatte hele kostnaden med 648 500 000 kroner. Disse medlemmer mener dette vil være i samsvar med holdningen om at utenlandsoperasjonen skal finansieres som tilleggsbevilgninger utover rammen i forsvarsbudsjettet. Når 348,5 mill. kroner er tatt av rammen i neste års forsvarsbudsjett, er dette et nytt brudd på tidligere løfter gitt av regjeringspartiene.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

dersom det anmodes om ytterligere norsk militært engasjement i Afghanistan, bør norsk innsats konsentreres til oppdrag der norske styrker har spesialkompetanse. Eksempelvis har Norge meget god mineryddingskompetanse, samt bred erfaring fra fredsbevarende operasjoner og konflikthåndtering. Dette flertallet mener på den bakgrunn at bidrag til ISAF-styrken, som har ansvaret for sikkerheten i og rundt Kabul, samt mineryddingsekspertise, kan være de mest hensiktsmessige bidragene fra norsk side dersom et utvidet engasjement skulle bli aktuelt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er av den oppfatning at dersom det anmodes om forlenget norsk militært engasjement utover 1. april 2003, skal dette behandles på nytt.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det er Sosialistisk Venstrepartis standpunkt at Norge må avvikle sin deltakelse i operasjon Enduring Freedom og heller trapper opp den humanitære bistanden til Afghanistan og innsatsen innen ISAF.

Dette medlem viser til at Norge nå deltar i krigføring med jagerfly utstyrt med bomber for første gang siden 2. verdenskrig. Etter dette medlems oppfatning foreligger det få vesentlige argumenter for at denne deltagelsen styrker Norges sikkerhet, og dette medlem mener også at fortsatt bombing i Afghanis-

tan ikke kan bidra vesentlig til å forebygge nye terrorangrep. Dette medlem viser til at den afghanske regjeringen har bedt om at krigføringen skal opphøre, og at det internasjonale samfunnet skal trappe opp sin virksomhet innen rammen av ISAF slik at en kan øke sikkerheten også utenfor Kabul. Dette medlem viser til at Norge i og med bevilgningsforslaget vil bruke langt flere midler på aktiv krigføring i Afghanistan, enn hva vi gjør for å trygge freden i Afghanistan. Dette medlem vil også understreke at kampen mot terrorisme ikke først og fremst kan føres med militære virkemidler, og at det etter dette medlems oppfatning er en alvorlig ubalanse i forholdet mellom de ressurser som nå brukes på militære virkemidler og de ressurser som brukes til de mer opplagte sivile virkemidlene i kampen mot terrorisme. Dette medlem vil derfor gå imot innstillingen.

5. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

På statsbudsjettet for 2002 gjøres følgende endring:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
Utgifter:			
1792		Norske styrker i utlandet	
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 1 618 563 000 til kr 2 267 063 000	648 500 000

6. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

På statsbudsjettet for 2002 gjøres følgende endring:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
Utgifter:			
1792		Norske styrker i utlandet	
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 1 618 563 000 til kr 1 918 563 000	<u>300 000 000</u>

Oslo, i forsvarskomiteen, den 17. oktober 2002

Marit Nybakk
leder

Bjørn Hernæs
ordfører og sekretær